

Tajtiné Lesó Györgyi

Heves Megyei Pedagógiai Szakszolgálat

Pályaoris ötletár

Iskolai pályaorientációs munka
az offline és online térben

Nemzeti Szakképzési
és Felnőttképzési Hivatal
Euroguidance Magyarország
1089 Budapest, Kálvária tér 7.
Web: www.euroguidance.hu
E-mail: eg@nive.hu

NEMZETI SZAKKÉPZÉSI
ÉS FELNŐTTKÉPZÉSI HIVATAL

4 Pályaorientáció mint pedagógiai folyamat

5 Önismeret és a pályaismeret szerepe a pályaorientációs munkában

7 Iskolai pályaorientáció a Nemzeti Alaptantervben és a kerettantervekben

11 Pedagógiai módszerek az iskolai pályaorientációs munkában

14 Offline és online pályaorientációs feladat- és játék ötletek

16 Fejtörők

18 Csoportosítás

18 Szövegfeldolgozás

19 Párosítás

21 Történet vagy mondatbefejezés

21 Társasjátékok

22 Ügyességi feladatok

25 Összehasonlítás

25 Asszociációs feladatok

26 Szituációs játékok

26 Gyűjtés

29 Szókereső

30 Interjú

31 Egypercesek

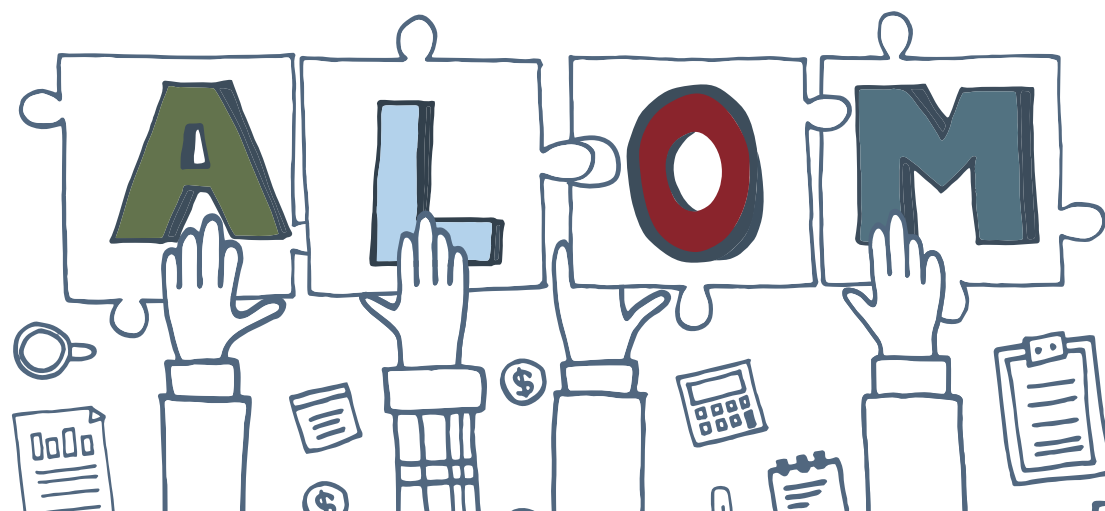
32 Döntés, jövőkép

34 Online és offline kitölthető önértékelő eljárások

35 Tanulásmódszertan

35 Online Pályaorientációs Nap

38 Felhasznált irodalom és honlapok

A pályaorientáció „a tanuló egyéni igényeinek figyelembevételével segíti a megfelelő pálya, szakma kiválasztását a lehető legszélesebb információnyújtás révén”. (Szilágyi és Völgyesy, 1996, 59. o.)

„A különböző pályák megismertetése, a tanulók önismeretre nevelése, a szülőkkel való rendszeres kapcsolat mind a helyes döntés előkészítését szolgálja... A sikeres vagy szerencsés pályaválasztás pedig azt jelenti, hogy a társadalom számára hasznos, az egyén számára pedig értékes önmegvalósításra ad lehetőséget a kiválasztott pálya, illetve szakma.” (Szilágyi, 2003)

„A változtatáshoz szükséges információ kezelését is e folyamatban kell elsajátítani, tehát a pályaorientációhoz kapcsolhatjuk az információszerzés szükségességének felismerését és az információhoz jutás módjainak megtanulását.”

(Kenderfi, 2011, 5. o.)

Pályaorientáció, mint támogató, fejlesztő folyamat

A fenti fogalommeghatározásokból jól látható, hogy az iskolai pályaorientáció kapcsán nem beszélhetünk egy egyszeri pályaválasztási döntésről az általános iskola vagy a középiskola végén, hanem folyamatos, aktív és releváns ismeretek gyűjtésére, megtapasztalására van szükség, mely megtervezett és pedagógiai folyamatba ágyazott.

A pályaorientációnak (hasonlóan a pedagógiai folyamatokhoz) fontos eleme a tervezés, a folyamat és az egyéni igények figyelembe vétele, mely folyamat során hangsúlyt kell kapnia:

- az önismeret bővítésének (öndefiníciónak),
- a különböző pályák, szakmák valós tartalmi megismerésének,
- az elérési útvonalak átlátásának,
- a munkaerő-piaci lehetőségek feltárásának.

Az **öndefiníció**, az önmegfogalmazást, vagyis a tanuló önmagáról alkotott képét jelenti, ami a pályaorientációs folyamatnak egy fontos részét képezi, melyben a pedagógusnak vitathatatlanul nagy szerepe van. Az önmagunkról alkotott képünk a környezetünkben lévő személyekkel való kapcsolatainkban formálódik. Ezekben a kapcsolatokban kipróbálhatjuk magunkat, különböző szerepek szerint viselkedhetünk, különféle helyzetekbe kerülhetünk.

Ilyen lehetőség még a szerepjáték, ahol a gyermek kipróbálhatja magát minél több tevékenységben, szerepben iskolán belül és iskolán kívül egyaránt. Később a fiatal megpróbálja majd átfordítani egy pályával, foglalkozással kapcsolatos szerepbe, amiben esetleg ki is próbálhatja magát (pl: Iskolai Közösségi Szolgálat, szakmai gyakorlatok). Itt már a pályaszerepeknek van a legfontosabb szerepe és annak a felnőttnek, aki ezt a szerepet közvetíti felé.

Bagdy Emőke megfogalmazásában olvashatjuk, hogy az identitásalakulást erősen befolyásolja az, hogy milyenek látja magát a tanuló és milyen visszajelzéseket, minősítéseket kap a környezetétől. Megemlíti a: Milyen vagyok?, Mit érek?, Hol a helyem a világban?, Milyennek látnak mások?, Mire vagyok képes?, Honnan váltam ilyenné? (BAGDY, 1999) kérdéseket. A „szubjektív én” kialakulásához az ezekre a kérdésekre adott válaszok nélkülözhetetlenek.

Szilágyi Klára (2002) is hasonló kérdéseket fogalmaz meg a pályaorientáció pedagógiai folyamatában: „Honnan jövök?, Hol vagyok?, Hová tartok?, Hol tartok? és Ezek a terveim!”

A szerzők által kiemelt kérdések a pedagógusok számára is segítséget tudnak nyújtani az iskolai pályaorientációs folyamat tervezésében. Ezek a kérdések közvetlenül meg is jelenhetnek a pályaorientációs játékokban, feladatokban. A szakmai családfelelősségénél fontos kérdés a **Honnan jövök?**; a célok tervezésénél, a cél eléréséhez szükséges lépések meghatározásánál, a jövőkép és életút tervezésénél pedig a **Hová tartok?, Hol tartok?** és **Ezek a terveim!** kérdések kerülnek kifejtésre és megbeszélésre.

Az egyén és a környezet kapcsolata mindenképpen jelentős, mert a környezet hatásai serdülőkorban nagyon dominánsak. Az énkép nagymértékben befolyásolja a serdülő viselkedését, pályaválasztási döntéseit és a beilleszkedésére is igen nagy hatással van. Tudatában kell lennünk, hogy a „szubjektív én” és a környezetből érkező „tükrözött én” minél nagyobb egyezősége adja a tanuló reális önismereti képét.

Önismeret és a pályaismeret szerepe a pályaorientációs munkában

Az **önismeret** elemei az érdeklődés, a képesség, az érték és a munkamód, ezért fontos mind-egyikről ejtenünk néhány szót.

A pályaorientációs folyamatban az egyik legfontosabb elem az **érdeklődés**, mely meghatározza és befolyásolja, hogy a környezetünkből mely információkat, tartalmakat, tevékenységeket, személyeket választjuk ki. (SZILÁGYI, 2003; KENDERFI, 2011) Így elkerülhetetlen, hogy segítsük a tanulókat az érdeklődési területeik beazonosításban és az érdeklődési körükhöz kapcsolódó pályaismereti információk gyűjtésében. Az érdeklődést viszonylag könnyű felismerni, mert tevékenységekben jelenik meg.

Hívó mondatai: „Mit szeretek csinálni? Mivel szeretek foglalkozni?”

„**Képességeink** velünk született adottságainkból gyakorlás során alakulnak ki és a cselekvéseink feltételeit biztosítják”. (Szilágyi, 2002, 10) Szakemberként, pedagógusként tudatában kell

lennünk, hogy a képességek fejleszthetők, amennyiben a megfelelő tevékenységekkel találkoznak. A tanítási-tanulási folyamatban és a pályaaorientációs folyamatban is egyaránt megjelenik a tevékenységek általi képességek fejlesztése és tudatosítása. Érdeemes megfigyelnünk, hogy a tanulók érdeklődése és képessége milyen mértékben fedik egymást. A pályaaorientációs folyamatban főként az erősségekre érdemes koncentrálnunk. Az esetleges „gyengeségek”, mint fejlesztendő területek jelenhetnek meg és semmiképpen sem kizáró okként.

Hívó mondatai: „Miben vagyok ügyes? Mi megy könnyen? Miben vagyok jó?”

A harmadik nagy terület, amivel mindenképpen érdemes komolyabban foglalkoznunk az az **érték**. A pályaválasztási-, iskolaválasztási- és továbbtanulási döntéseinket komolyan befolyásolják az általunk képviselt értékek. „Értékeink olyan jellemzők, amely alapján kiválasztjuk környezetünkben a számunkra jelentős dolgokat, tárgyakat, embereket.” (KENDERFI, 2011) Az egyén, tanuló viselkedését, cselekedeteit az értékpreferenciáik befolyásolják, de nem determinálják, mert az egyén ismeretei, érdeklődése és érzelmei folyamatosan módosíthatják azt.

Hívó mondatai: „Mi a fontos számomra? Mi az, ami számít?”

A **munkamód** tudatosítása során segítünk a tanulónak megfogalmazni, hogy hogyan dolgozik szívesen, milyen módon szeret tanulni vagy egy adott feladatot végrehajtani. Ezen megállapítások később összevethetők a különböző pályák elvárásaival és jellemzőivel. Fontos a vágyott munkakörülmény, helyszín megfogalmazása.

Hívó mondatai: „Hogyan szeretek dolgozni, tevékenykedni? Hogyan szeretek tanulni?”

Pályaismeret

Soha nem elég csak önmagunkat megismerni a pályaaorientációs folyamatban, mert a választáshoz, a kompetens döntéshez a lehető legalaposabban ismernünk kell a választható pályákat, ismernünk kell azok elvárásait, elérési útját és tartalmát, hogy összevethessük a saját képességeinkkel, saját elvárásainkkal, saját érdeklődési körünkkel. Vagyis reális önismerettel és minél alaposabb pályaismerettel kell rendelkezünk a kompetens pályaválasztási döntés meghozatalához. (KENDERFI, 2018)

- A szakmák/pályák mindig tevékenységekből épülnek fel, mely az érdeklődési elemmel köthető össze.
- A szakmák/pályák által végzett tevékenységek sikeres elvégzése mindig elvár bizonyos képességeket, kompetenciákat, amiknek érdemes a birtokában lennünk, ha sikeresek szeretnénk lenni az adott területen.
- A szakmák/pályák mindig valamilyen szükségletünket elégíti ki, ezért tudatában kell lennünk, hogy mi a fontos számunkra.

A pályaismerethez kapcsolódó ismeretek megszerzéséhez, bővítéséhez nyújthatnak segítséget a pályainformációs rendszerek és a speciális pályaaorientációs tartalommal rendelkező honlapok. Az információgyűjtési technikák, módszerek megtanulása és felhasználói szintű elsajátítása nélkülözhetetlen a pályaismeret bővítéshez.

A szakmák elérési útjainak megismerése is fontos elem. Az iskolatípusok közötti különbségek, az elvárások, a bemeneti és kimeneti követelményeinek tisztázása szintén elengedhetetlen a reális célok kitűzéséhez és a hozzá vezető út kidolgozásához. A különböző iskolatípusok követelményeinek és sajátosságainak ismerete a továbbtanulás irányát segítik meghatározni.

Az önismereti és pályaismereti elemek szintetizálása után az életúttervezés a kitűzött célhoz vezető út megtervezésében, a döntések előkészítéséhez adhat segítséget.

A döntéselőkészítés és az életúttervezést befolyásoló tényezők feltárása is az iskolai pályaaorientációs folyamat részét kell, hogy képezze, melyeknek sokszor az osztályfőnök már birtokában van, csak nem válik tudatossá a gyűjtésük.

Döntést befolyásoló tényezők:

- iskolai teljesítmény;
- családi háttér;
- környezet;
- gazdasági helyzet;
- szociális helyzet;
- egészségügyi állapot.

Az életúttervezést segítő lépések elsajátítása, tudatosítása túlmutat az iskolaválasztási döntés meghozatalán és az életpálya-építés, illetve az élethosszig tartó tanulás egyik alapköve lehet:

- célok meghatározása;
- feladatok kijelölése;
- határidők, feladatok ütemezése.

Iskolai pályaaorientáció a Nemzeti Alaptantervben és a kerettantervekben

Jelenleg a pályaaorientáció nem jelenik meg önálló tantárgyként az iskolákban, azonban a **Nemzeti Alaptanterv (NAT)** 2020-ban is célként jelenik meg, hogy a pálya és a személyiség kapcsolódása tudatosodjon a gyermekben. Rendelkezzen a munka világáról ismeretekkel,

képes legyen a pályák jellemzőit összehasonlítani, és tudjon tájékozódni a pályaválasztás dokumentumai között. Legyen tisztában az életszerepek változásával, álláskeresési technikákkal, és képes legyen meglátni a munkalehetőségi-, gazdasági-társadalmi összefüggéseket.

A pályaaorientációs folyamatban és a NAT-ban szereplő életpálya-építéshez olyan kulcskompetenciák megléte és fejlesztése szükséges, amelyet a Nemzeti Alaptanterv már 2003 óta tartalmaz. Az iskolai kompetenciafejlesztés lehet az alapja az egyén sikeres életpálya-építésének, és segítséget nyújthat számára az életút során felmerülő munkaerő-piaci változásokkal való megküzdésben.

A NAT az iskolai nevelés-oktatás alapvető céljaként fogalmazta meg a kulcskompetenciák fejlesztését és a kiemelt fejlesztési feladatokat ezekre a kulcskompetenciákra építi. Ezen területek közül sok szervesen kapcsolódik a pályaaorientáció folyamatához: ez az énkép és önismeret fejlesztése, a tanulás tanítása és felkészülés a felnőttléti szerepeire. (COOLAHAN, 2009; FALUS, 2009)

A **NAT2020** az Európai Unió által megfogalmazott kulcskompetenciákból kiindulva az alábbiak szerint határozza meg a tanulási területeken átvélő általános kompetenciákat. Kiemelt jelentőségüket az adja, hogy kizárólagosan egyetlen tanulási területhez sem köthető, de a tanítási-tanulási folyamatban fejleszthető, ezzel segítve a kitűzött célok elérését.

Az „új” kompetenciák (NAT2020):

- A tanulás kompetenciái
- A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)
- A digitális kompetenciák
- A matematikai, gondolkodási kompetenciák
- A személyes és társas kapcsolati kompetenciák
- A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
- Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák.

A fenti kompetenciákat a **Lifelong Learning**, vagyis az egész életen át tartó tanuláshoz elengedhetetlen kulcskompetenciákként is tekinthetjük.

A **kulcskompetenciák** fontosságát az is mutatja, hogy a nem megfelelően fejlesztett képességek, készségek hosszútávon jelentős, sokszor leküzdhetetlen hátrányokat eredményezhetnek a tanulási teljesítményben, a továbbtanulási lehetőségekben, majd a társadalom és a munkaerőpiac különböző területein való részvételi eredményességben.

A pályaaorientáció szempontjából három kulcskompetenciát érdemes kiemelni, amik segíthetik a későbbi továbbtanulási, pályaválasztási döntések meghozatalát. Érdemes végig-

gondolni, hogy hogyan tudjuk, akár szaktárgyakhoz kötötten is az alábbi kompetenciákat fejleszteni. Idézet a Tanács ajánlásából:

Digitális kompetencia:

Az egyéneknek tisztában kell lenniük azzal, hogy a digitális technológiák hogyan állíthatók a kommunikáció, a kreativitás és az innováció szolgálatába, továbbá ismerniük kell az általuk kínált lehetőségeket, a korlátaikat, a hatásait és a használatukban rejlő kockázatokat.

A személyes, a szociális és a tanulás elsajátítására vonatkozó kompetencia:

... a hatékony időgazdálkodásra és információkezelésre, a másokkal konstruktív módon történő együttműködésre... a tanulás és a karrier kézben tartására való képességet jelenti. Magában foglalja a bizonytalan és bonyolult helyzetek kezelésére, a tanulás elsajátítására... valamint a másokkal való együttérzésre, továbbá a konfliktusok inkluzív és támogató módon történő kezelésére való képességet is. ... Ide tartozik a másokkal együttműködésben és az önállóan történő tanulásra és munkavégzésre, a tanulási folyamat megszervezésére és az abban való kitartásra, a tanulás értékelésére és megosztására, szükség esetén segítség kérésére, valamint a karrier és a társas interakciók hatékony kezelésére való képesség.

Vállalkozói kompetencia:

... a lehetőségek és az ötletek kiaknázására és mások számára értéké alakítására vonatkozó képességet jelenti. Alapját a kreativitás, a kritikus gondolkodás és a problémamegoldó képesség... másokkal együttműködő munkavégzés képezi.” (Az Európai Unió Hivatalos Lapja, 2018.6.4.C 189/8)

Az elmúlt 60–70 év információrobbanásának következményeként az oktatási tananyag mennyisége is megnövekedett és elért egy olyan szintet, amit már lexikális tudásként nem lehet beprélni az agyakra, ráadásul hihetetlen ütemben fejlődik, változik az a tananyag, amit a tanulóknak el kellene sajátítaniuk, ezért egyre inkább az egyéb kompetenciák megszerzésének szükségessége kerül előtérbe.

A kompetenciaalapú oktatás célja, hogy a gyermekek a mindennapi életben hasznosítható tudással rendelkezzenek, természetesen nem lemondva az ismeretek elsajátításáról, vagyis ismeretekbe ágyazott képességfejlesztés megvalósítására törekszik. A kompetenciafejlesztésen a készségek, képességek fejlesztését, az alkalmazásképes tudást középpontba helyező oktatást értjük. Azonban a képességek fejlesztése is folyamatos kell, hogy legyen.

A bemeneti szabályozás helyett a kimeneti szabályozás az egész életen át tartó tanulás paradigmájának szempontjából igen jelentős.

Az egész életen át tartó tanulás (lifelong learning) és az élet valamennyi területére kiterjedő (lifewide learning) tanulás koncepciójáról való gondolkodás során nem kerülhetjük ki a társadalmi, kulturális és gazdasági változásokat, melyek manifeszt vagy látens módon, de hatással vannak az iskolák működésére.

Az egész életen át tartó tanulás a tudásalapú társadalom alapja. A gazdaság versenyképessége, az állampolgárok jólléte nagymértékben függ a gyorsan változó világhoz való alkalmazkodás képességétől, a rugalmas gondolkodástól és az innovációs képességtől. Az infokommunikációs és digitális technológiák fejlődése által az interneten keresztül az eddig felhalmozott tudás bárki számára hozzáférhetővé és alakíthatóvá válik. Az iskolában lévő tanár többé már nem az információ kizárólagos forrása, sokkal inkább a tanulási folyamat facilitátora, ebből következik a tanári szerepek megváltozásának szükségessége is. A karantén alatti digitális oktatás ennek a tanári szerepváltozásnak egy szembetűnő példája volt.

Ebből is látható, hogy a lifelong learning igénye generált egy tanári szerepváltozást, ami sokkal nagyobb kreativitást és aktivitást vár el a pedagógustól és a diáktól egyaránt. A kreativitást nem csak úgy érthetjük, mint alkotóképességet, hanem mint a problémamegoldó gondolkodás alapköve és egyfajta alkotó szellemiség. Éppen ezért a kreativitásra nem csak a tudósoknak, művészeknek, cégvezetőknek van szükségük, hanem a hétköznapiak során mindenkinek. A minden napok során a váratlan helyzetek, hirtelen felmerülő problémák, új feladatok minél egyszerűbb, minél hatékonyabb megoldása is kreativitást igényel számtalan szakma képviselőjétől, legyen az orvos, autószerelő, kőműves, tanár, pszichológus, szociológus, kertész, vagy fodrász.

A lifelong learning első „vesztesei” azok a diákok, akik a vártnál hamarabb lépnek ki, hagyják el az oktatást. A korai iskolaelhagyás (Early School Leaving – ESL –) fogalma nem azonos az iskolai lemorzsolódás fogalmával, mindkét fogalom összefügg azonban az iskolai kudarcokkal és az alacsony iskolai végzettséggel, mely összefüggésbe hozható a munkaerőpiaci hátrányok növekedésével, munkanélküliséggel, inaktivitással és az alacsony szintű társadalmi integrációval. Ezen elemek tettenérhetőek a fennálló digitális szakadékot vizsgáló kutatásokban. A digitális munkarend kapcsán is tapasztalható volt, hogy ezek a társadalmi egyenlőtlenségek felerősödtek a digitális szakadék mentén.

Látható, hogy az elvárt fejlesztések és a pályaaorientációs tevékenységek beépítése az iskola életébe (órakeret hiányában) nem kevés kreativitást igényel az iskolaigazgatók, osztályfőnökök, tanítók, szaktanárok és a kollégiumi nevelők részéről. Éppen ezért szeretnénk segítséget nyújtani számukra ezzel a feladatgyűjteménnyel, melyet egy esetleges újabb digitális munkarendbe is beépíthetőnek gondolunk.

Pedagógiai módszerek az iskolai pályaaorientációs munkában

A NAT által elvárt fejlesztési feladatokhoz a pedagógusoknak rendelkezniük kell azzal az ismeretanyaggal és eszközkészlettel, amire szükségük van ahhoz, hogy diákjaikat minden eddigire felkészítsék, különös tekintettel a kiemelt figyelmet igénylő tanulóakra (SNI, BTMN, kiemelten tehetséges tanulók, hátrányos helyzetű tanulók). A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal végzett pályaaorientációs munkának figyelembe kell vennie ezen diákok sajátosságait, nehézségeit és lehetőségeit. A célcsoporthoz igazított önismereti és pályaismereti munka csökkentheti a fenti csoportba tartozó diákok veszélyeztetettségét, többek között a végzettség nélküli korai iskolaelhagyás és a lemorzsolódás szempontjából.

Jelen írásnak nem szándéka a pedagógusok által már jól ismert pedagógiai módszerek alapos és részletes bemutatása, helyette inkább csak kulcsszavakban kívánja bemutatni a pályaaorientációs munkában is jól használható módszereket.

Az iskolai pályaaorientáció során a leghatékonyabb módszerek közé sorolhatjuk a diákok számára minél élménydúsabb, interaktívabb foglalkozásokat akár az iskolában, akár külső helyszínen.

A **tanulók megismerésének** alábbi módszerei a pályaaorientációs munkába is átemelhetők, mert segíthetik a pedagógust a tanulók önismeretének bővítésében:

- pedagógiai megfigyelés (pl. visszajelzés adható a képességbeli erősségekre);
- dokumentumelemzés (pl. a diák által elvégzett feladatok módjára, vagyis a munkamódra is adható így visszajelzés);
- interjútechnikák (pl. az életúttervezés, a jövőkép feltérképezésében segíthet)
- öndefiníciós kérdőíves eljárások (a kapott eredmények beszélgetési alapot adhatnak, beszélgetést indíthatnak);
- beszélgetésvezetési technikák (egyéni és csoportos foglalkozások során is használható).

Az életpálya építésre koncentrálnó fejlesztés módszerei között ki kell emelnünk a **csoportmunkát, a kooperatív technikákat és a projekt munka** beépítését a saját pedagógiai eszköztárunkba, mert a szociális készségek, az aktivitás, a döntési képesség és az önállóságra nevelés fontos módszerei lehetnek. A kooperatív technikák alkalmazása a pályaaorientációs tevékenység során több kompetencia fejlesztésére is alkalmas:

- kooperatív csoportmunka az önismereti munka során, fogalomtérképtől a portfólióig,
- kooperatív csoportmunka a pályaismeret bővítése céljából (szakmakörök, szakmacsoportok feldolgozása, adott esetben szaktárgyhoz illesztett feldolgozás). A kialakított kis-csoportban (4-5 fő) kooperatív technikával a csoportvezetőtől kapott anyagokból a résztvevők dolgozzák ki, mutatják be, vitatják meg az egyes témaköröket.

A **szaktantárgyak oktatása során** nem csak a tanmenetben szereplő tartalmakat adhatja át a pedagógus, hanem átgondolhatja, hogy a saját szaktárgyához milyen pályaismeretet bővítő elemeket tudna beépíteni:

- Biológia órán megbeszélhető, hogy ki az a szakember, aki vizsgálja, tanulmányozza a kromoszómákat.
- Informatika órán szó eshetne arról miben tér el a rendszergazda munkája a számítógép-szerelőétől.
- Matematika órán meg lehet beszélni, hogy a tanult számításokat mely szakmák képviselői használják.
- Magyar irodalom órán pedig arról lehet beszélgetni, hogy a fogalmazás írása mely szakmákban elengedhetetlen, hiszen ez, akár napi tevékenységként is megjelenhet.

A **tanulás tanítása** csökkentheti az iskolai, tanulási kudarcokat, illetve a munkamódra vonatkozóan is megfogalmazhatóká válnak általa öndefiníciós megállapítások. A tanulásmódszertani ismeretek bővítése hosszútávon az iskolai sikeresség kulcsa is lehet. Az egész életen át tartó tanulás, mint megközelítési mód, előtérbe helyezte a folyamatos tanulást, a tanuló szerepét és a tanulási folyamat eredményességét. Központi elemmé tette az önfejlesztést, az informális tanulást és középpontba került az egyén, mint a folyamat irányítója és aktív cselekvője. Mindez azonban szükségessé tesz egy nagyon fontos elemet, a tanulási készséget, melynek elengedhetetlen velejárója az önfejlesztés iránti igény és a tanulási tevékenység iránti pozitív attitűd. A tanuláshoz fűződő érzelmi viszony erősen befolyásolja a tanulási teljesítményt és a tanuláshoz való viszonyt. A pedagógusok egyik kiemelt feladata, hogy a tudásvágy kielégítése mellett a tanuláshoz való pozitív viszonyt is kialakítsák és fenntartsák. A munka világáról, a felnőtt lét szerepeiről, a munkaerőpiaci lehetőségekről szolgáltathatnak hasznos információkat, tapasztalatokat a **céglátogatások**, ahol valós munkakörnyezetbe helyezhetők a tevékenységek és a munkakörnyezet, a munkamódok plusz információkat tartalmazhatnak. A céglátogatások azonban soha nem lehetnek öncélú foglalkozások:

- Mindenképpen szükséges egy előkészítő foglalkozás, ahol a diákok megfigyelési szempontokat kaphatnak, illetve segítséget az információk gyűjtéséhez.
- A céglátogatás után szükséges a pedagógiai feldolgozás, ahol megtörténik a tapasztalatok feldolgozása és az információk önmagukra vonatkoztatása, következtetések megfogalmazása.

Az interaktív szakmabemutatók előnye, hogy a tanuló kipróbálhatja magát minél több szituációban, feladatvégzésben, így szereve tapasztalatokat a munkafolyamatokról és önmagáról is. Ennek a „kipróbálásnak” lehet egy speciális módja középiskolai szinten az **Iskolai Közösségi Szolgálat (IKSZ)**. Az 50 óra IKSZ egy pedagógiai folyamatba ágyazott közösséget végzett tevékenység, mely a jogalkotó szándéka szerint minden esetben pedagógiai feldolgozással zárul és hozadéka lehet a pályaszocializáció mellett a pályaismeret és az önismeret bővülése is.

Egy tanítás nélküli munkanap kizárólag pályaaorientációs célra használható fel, melyet 1–12. évfolyamig minden iskolatípusban kötelező megszervezni. A tapasztalatok azt mutatják, hogy a pedagógusok iskolánként más-más módot találnak a kötelezően megszervezendő **pályaaorientációs nap** megvalósítására.

Ebből a néhány példából is látható, hogy a szakképzett tanár szerepe nem korlátozódik a tanteremre, hanem kiterjed a szülőkkel, más szakemberekkel történő kapcsolattartásra, az iskola fejlesztésére és a közösségi források felhasználására a gyerekek nevelése és jóléte érdekében. (Falus, 2009) Hatékony pályaaorientációs folyamatot senki nem tud önállóan végezni, ezért mindenképpen szükséges a lehető legszéleskörűbb együttműködési lehetőségek kialakítása, többek között a Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Pályaválasztási tanácsadóival, a Kereskedelmi és Iparkamarával, a Szakképzési Centrumban dolgozó kollégákkal és a környező cégekkel.

Borbély-Pecze–Gyöngyösi–Juhász (2013a) kiemelték, hogy az iskolai pályaaorientáció mellett még szükség van egy támogató rendszer kiépítésére is, amely a pedagógusokat és a diákokat egyaránt képes segíteni és információval ellátni ebben a szerteágazó folyamatban. Ebből kifolyólag a pedagógusoknak ismerniük és használniuk kell a rendelkezésre álló pályainformációs rendszereket, hogy diákjaik számára is megtaníthassák azok használatát.

A segítség alapszabályait figyelembe véve, fontos megemlíteni, hogy a pályaaorientációs folyamatban résztvevő minden egyes szereplőnek egyértelműen tisztában kell lennie saját kompetenciahátaival. Az információadáson (önismeret és pályaismeret), a pedagógiai folyamatokon túlmutató tevékenységek, segítések esetén (bizonytalanság, irreális vágyak, képességekben való bizonytalanság, célkitűzési és döntési nehézségek vagy amennyiben a pályaválasztási nehézség oka egyéb hátrányokból ered) a megyeileg illetékes pedagógiai szakszolgálat pályaválasztási tanácsadó pszichológus és tanácsadó kollégáitól kérhetnek térítésmentesen segítséget.

Az ötlettár célja nem egy évfolyamonként összeállított és aprólékosan kidolgozott feladatgyűjtemény összeállítása volt, mert arra találhatunk az interneten számtalan kiadványt. Célunk inkább a szemléletformálás, az, hogy a már meglévő, a mindennapokban is használt pedagógiai eszköztárunkra tudjunk egy kicsit másként, pályaaorientációs szemüvegen keresztül ránézni.

Az ötlettár végén olyan szakirodalmakat és honlapokat gyűjtöttünk össze, ahol további offline és online feladatokat, játékokat találhatnak az érdeklődők és a célcsoportnak megfelelően alkalmazhatják is őket.

Offline és online pályaaorientációs feladat- és játékötletek

A pedagógusok munkájuk során bővíthetik diákjaik önismeretét és pályaismeretét tanórák keretében, szabadidős foglalkozások közben, kirándulások, séták alkalmával vagy játékos feladatokon keresztül is. Ezen terület fontossága nem is lehet kérdés, hiszen a tanulók önismeretének és pályaismeretének bővítése nagymértékben segíti a pályaválasztási döntés meghozatalát, hiszen ha valamit nem ismerünk, azt nem is választhatjuk.

A pedagógusoknak ezen fontos és hasznos tevékenységét kívánjuk segíteni különböző típusú és nehézségi fokú játékokat, feladatokat tartalmazó ötlettárunkkal.

Az általános iskola és a középiskola utolsó éveinek egyik legfontosabb kérdése, hogy hol folytassa tovább tanulmányait a diákunk. Sokszor azonban még az egyetemi éveik alatt is azon gondolkodnak, vajon jól döntöttek-e. Felmerülhet a kérdés, hogy hogyan tudnánk segíteni nekik a választásban, a mérlegelésben és az információgyűjtésben. Egyáltalán tudunk-e segíteni? Ha megtanítunk nekik néhány fontos kérdést és megtaníttuk nekik, hogy hogyan találhatják meg rá a választ, akkor máris sokat tettünk értük.

„Mi érdekel?”

A legfontosabb kérdés azt tisztázni önmagában, hogy mi az, amivel szívesen foglalkozik és mi az, amivel egyáltalán nem. Ez egy komoly döntés, ezért érdemes alaposan végig gondolni és nem csak hasraütésszerűen megválaszolni. Segíthet a választásban, ha végig gondoltatjuk vele, hogy humán vagy reál irányú terület érdekl-e (nem feltétlenül tantárgyakban gondolkodva). Mivel foglalkozik szívesen szabadidejében? Mely tantárgyakban jó és/vagy sikeres? Milyen témákba ássa bele magát szívesen, akár kiselőadásokat vagy szorgalmakat is készítve? Mi a hobija?

Ha egyáltalán nem tud válaszolni erre az első kérdésre és nem tud megfogalmazni érdeklődési területeket, akkor fordítsuk meg a kérdést: Mi az, amivel biztos nem foglalkozna szívesen?

„Mi a célod?”

Minél idősebb valaki annál inkább fontos, hogy célokat tudjon megfogalmazni. A célok adják a belső motiváció igazi motorját és ez a motiváció segíthet a nehézségek leküzdésében is. Ezek a célok egyéneként nagyon eltérőek lehetnek, és nem is mindig könnyű megfogalmazni őket. Körbejárható témák lehetnek: Emberekkel szeretne csapatban együtt dolgozni vagy inkább egyedül? Minél több pénzt akar keresni? Segíteni szeretne másoknak? Mennyire fontos számára, hogy elismerjék a munkáját? Szeretné mások munkáját irányítani? Olyan munkát szeretne, amivel körbeutazhatja a világot? Ki szeretné élni a kreativitását?

„Hogyan képezed el magad 10 év múlva?”

Erre a kérdésre nem könnyű azonnal válaszolni, ne is várjuk el a diákoktól, hogy fél óra alatt megadják rá a választ. Érdemes újra és újra elővenni a témát, körbejárni, megbeszélni, és ementén akár cselekvési tervet is összeállítani. Ehhez arra van szükség, hogy írjanak egy olyan listát, ami tartalmazza az összes témát, tevékenységet, képzést, ami őket egy kicsit is érdekli. A véletlenszerű felsorolásból ezután készülhet egy fontossági sorrend. Itt érdemes figyelembe venni az előző kérdésekre adott választ a preferenciákról, célokról. Az így kapott rangsort a magánéleti elképzelésekkel és célokkal is össze kell vetni, arra figyelve, hogy milyen mértékű az összeegyeztethetőségük. Ha nincs nagy eltérés, akkor ez egy jó kiindulási alap lehet a konkrét választáshoz.

Fontos tudni, hogy a legalaposabban átgondolt döntés esetén is kiderülhet, hogy mégse tetszik a választott terület. Ha így történt, és úgy érezzük, nem vagyunk a helyünkön, akkor sosem késő változtatni. A fenti segítő kérdéseket bármikor elővehetjük, ha döntési helyzetbe kerülünk vagy váltani akarunk.

Információs platform a szakképzés átalakulásáról és az új szakmajegyzékről

- <https://ikk.hu/>: Az IKK Innovatív Képzéstámogató Központ azzal a céllal jött létre, hogy módszertani központként vegyen részt a szakképzés megújításában, segítséget nyújtson a digitális kompetenciák fejlesztésében, valamint a használható és modern szaktudás megszerzését támogassa. Az Innovatív Képzéstámogató Központ a SZAKKÉPZÉS 4.0 szakmapolitikai stratégiába illeszkedő fejlesztési, képzési és informatikai programokat valósít meg, és támogató szolgáltatást nyújt a lakosság, a gazdaság szereplői és a szakképzési intézményfenntartók részére. Az oldal a megújuló szakképzéshez kapcsolódóan nyújt alapvető információkat, segíti az új szakmajegyzékben történő eligazodást és a szakmaválasztás során a minél pontosabb tájékozódást. Új szakmák és ágazatok, a megújult szakképzési struktúra és frissített szakképző intézménykereső érhető el a felületen.

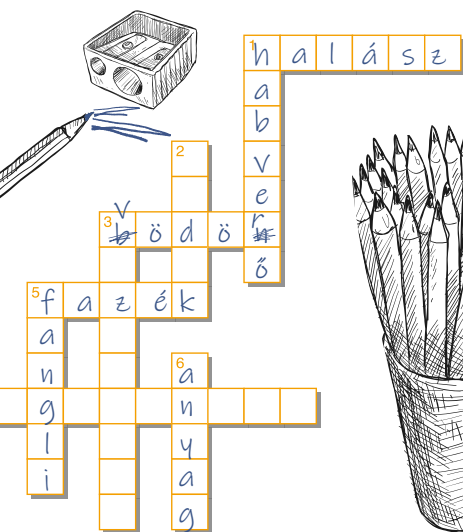
Fejtörők

Anagramma

Készíthetünk, vagy a gyerekek kiscsoportban készíthetnek a többieknek szakmanevemből, foglalkozásnevekből anagrammákat, amit a többieknek ki kell találni. A jó válaszok pontozhatók is. Pl: gépészmérnök-rémkép zöngés

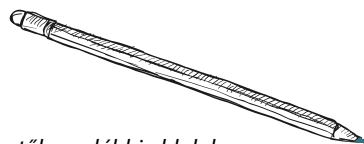
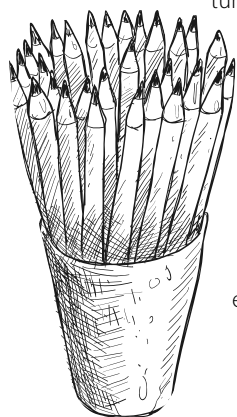
Pályaorientációhoz kapcsolódó anagrammák idegen nyelvű szavakból is képezhetők, így az idegen nyelvi órákba is beépülhet ez a feladat.

● <http://tanarblog.hu/internet-a-tanoran/26-anagramma-gyartok-angolul-es-magyarul>

Keresztrejtvény

Pályaismereti keresztrejtvényt mi magunk is készíthetünk a diákok számára, de érdekes csoportfeladat lehet a közös keresztrejtvény készítése is. 4-5 fős csoportokat alakítva, a csoportok egymás számára készíthetnek ilyen fejtörőket, majd pontozható a megoldás gyorsasága, pontossága, kreativitása. A megfejtendő szavak lehetnek szakmanevék vagy egy adott szakmában használt eszközök, tevékenységek és anyagok is.

Keresztrejtvények, szókeresők online felületeken is elkészíthetők az alábbi oldalakon:

- <https://learningapps.org/>
- <https://wordwall.net/hu> (ezen a felületen készített feladatok pdf formátumban ki is nyomtathatók és papír-ceruzás formában használhatóak)

Akasztófa

Akasztófa játék mintájára szakmanevekkel, képességekkel, tevékenységekkel is játszhatjuk. Papír-ceruza formában vagy készíthetünk rá különböző nehézségi fokú online feladatokat ingyenesen a <https://learningapps.org/> oldalon.

Ilyenek az alábbi játékok:

- <https://learningapps.org/watch?v=prt3i9d3a20>
- <https://wordwall.net/play/1212/465/241>

Totó

Készíthetünk diákjainknak 13+1 TOTÓ-t szakmákra vonatkozóan, vagy digitális kompetenciájukat fejlesztendő olyan TOTÓ-t, amihez a válaszokat az interneten kell megkeresniük.

Kakuktktojás

A Kakuktktojás összeállítását végezhetjük mi magunk is, vagy kiadhatjuk fejtörőként csoportmunkába. A kooperatív technikát alkalmazva is készíthetnek a kiscsoportok egymásnak kakuktktojás feladatot. Az egyetlen kikötés, hogy a felsorolt szavak a képességekhez, eszközökhöz, szakmákhoz kötődjenek. Pl: lázmérő-toll-számítógép-fűzet; csavarhúzó-ecset-vödör-festék

Online felületen a <https://kahoot.com/schools-u/> kiválóan alkalmas erre a célra. A Kahoot lehetőséget ad igaz-hamis eldöntendő kérdések mellett 4 válaszlehetőség közül választásra.

Fontos tudnunk, hogy a Kahoot-ot kétféle verzióban használhatjuk:

Tanári verzió: A pedagógus kivetíti a kérdést, valamint a válaszokat az okostáblán/projektoron és a gyerekek a saját eszközükön (számítógép, tablet, okostelefon) bejelölik a választ. A válaszok összesítése a tanári kivetítőn látható, a válaszok gyorsasága és helyessége alapján a pontszámok rangsort képeznek a játékban résztvevők között.

Challenge verzió: Nincs a kérdéseknek központi kivetítése. Mindenki a saját eszközén kapja a kérdést és a válaszlehetőségeket. Az összesítést is a saját eszközén fogja megkapni mindenki. Digitális munkarendben ez használható, mert nincs helyhez kötve. Viszont, mivel kihívás, így idő és játékoskorlát kerül beállításra. A kihívást havonta meg kell hosszabbítani, ha tovább is szeretnénk használni.

Találós kérdés

Magunk is kitalálhatunk találós kérdéseket, de kereshetünk az interneten vagy az olvasókönyvekben is. Néhány példa: Cipőt, csizmát talpalok. – *Cipész*; Én viszem a híreket, újságot és levelet! – *Postás*; Nem indul be, elromlott. Szétszedem és javítom. Eszközeim a szerszámok! – *Autószerelő*; Gyerekekkel foglalkozok, egész nap mesét mondok. Énekelek, rajzolok, találd ki, hogy ki vagyok! – *Óvónő*

Csoportosítás

Montázs

Kiscsoportban plakát vagy montázs készítésel csoportosíttathatjuk a diákokkal az adott szakmakörökhöz, szakmákhoz, tevékenységekhez, képességekhez kapcsolódó információkat. Képeslapokból vagy képeket tartalmazó ingyenes kiadványokból kivágható képek felhasználásával készülhetnek a plakátok, egy-egy szakmát vagy szakmakört bemutatva.

Szófelhő

A szófelhő alkalmazással a diákokkal közösen készíthetünk csoportosítást a különböző szakmákhoz kapcsolódó jellemzőkkel, fogalmakkal, tevékenységekkel.

• <https://honlapszaki.hu/szofelho-keszitese/>

Szövegfeldolgozás

Munkafüzet

Alsó tagozatos tanulónál a szövegértési feladatokat összekapcsolhatjuk pályaismeretbővítéssel. Az alábbi munkafüzet 9 mesét tartalmaz és az azok feldolgozását segítő kérdéseket.

• http://tcsilla.hu/Palyaorientacios_foglalkoztato_fuzet.pdf

Olvasás és színezés

Mit csinál a rendszergazda? **Varró Dániel** legújabb verseskötetéből kiderül. Az alábbi linken megtalálható és színes vagy színező formátumban le is tölthető, sok más informatikához kapcsolódó szakmával együtt. • <https://www.nng.com/hanagyleszek>

Mesék

Számtalan mesekönyvet és történetet találhatunk, melyek foglalkozásokat mutatnak be, ilyen például:

Miklya Luzsányi Mónika és Miklya Zsolt „Mi leszek, ha nagy leszek?” című mesekönyve vagy **Fejes Gabriella „Ki lehet Ő?”** című mesekönyve.

A mesék elolvasása után játékos feladatokkal vagy beszélgetéssel feldolgozva tovább bővíthetjük a gyerekek pályaismeretét.

Párosítás

Fontos feladata a pedagógusnak, hogy a tevékenység-szakma, képesség-szakma összefüggéseket meg tudja mutatni diákjainak, illetve segítse a szakma megnevezéseket tartalommal megtölteni. Erre alkalmasak az alábbi feladatok.

Memóriajáték

A szakmákról való beszélgetés és párkeresés közben „tesztelhető” az emlékező- és a megfigyelési képesség. Plusz pontért megnevezhető, hogy milyen szakmákat láthatunk a képen.

Kártyapárok

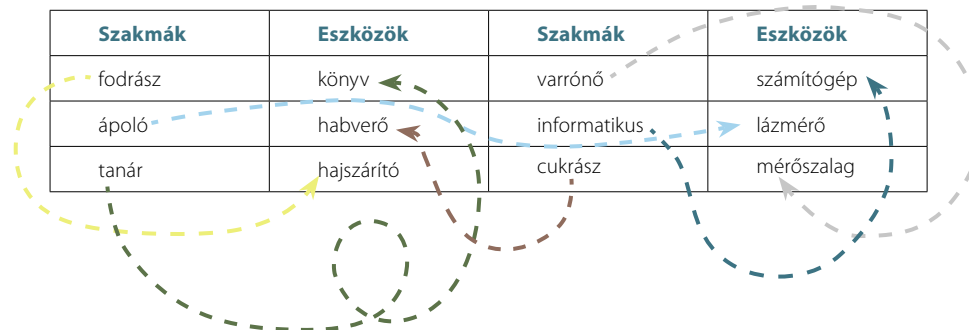
Egyik papírra felírjuk a szakma nevét, másik papírra leírjuk, hogy milyen tevékenységet végez az adott szakma képviselője. Ilyen kártyapárokból annyit készítünk, amennyi tanulóval játszani szeretnénk. Mindenki húz mind a két kártyacsomagból és az a feladatuk, hogy megkeressék az összeillő párokat. Lehetséges párosítások még: Képesség – Szakma; Szakma – Iskolai végzettség; Eszköz – Szakma; Anyag – Szakma

Összekötős

A két oszlopban megadott szakmákat és eszközöket kell összehúzni.

Szakmák	Eszközök	Szakmák	Eszközök
fodrász	könyv	varrónő	számítógép
ápoló	habverő	informatikus	lázmérő
tanár	hajszárító	cukrász	mérőszalag

Online párosító

Párosító játékot nem csak olvasni már jól tudó gyerekeknek készíthetünk. Ebben az esetben a képek ábrázolják az eszközöket, tevékenységeket, szakmákat, és ezeket kell összepárosítaniuk.

● <https://learningapps.org/display?v=p1tw7obkk18>

Az alábbi játék 2. évfolyamos tanulóknak készült a helyesírás gyakorlás közbeni pályaismeret bővítésre:

● <https://learningapps.org/display?v=p2e2ewnbc18>

4. évfolyamosoknak készült játékok is megtalálhatók az alábbi helyeken:

● <https://wordwall.net/play/1238/992/447>

● <https://learningapps.org/watch?v=px0bihkh220>

Párosító feladatokat készíthetünk az alábbi, ingyenesen használható oldalakon is:

● <https://learningapps.org/>

● <https://wordwall.net/>

Történet vagy mondatbefejezés

A pedagógus által megkezdett mondatok vagy történetek egyéni vagy csoportos befejezése szóban vagy írásban. Ha a feladatmegoldás egyéni munkát igényel, akkor lehetőség nyílik a saját gondolatok, ötletek írásbeli kifejezésére is.

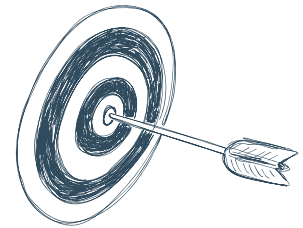
Barátom gépészmérnöknek készül. Tudja, hogy ehhez...

Bátyám kereskedő szeretne lenni, mert látta...

Én olyan munkát szeretnék...

Szerintem az a jó a munkában...

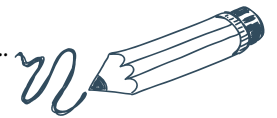
Szerintem azért jó a vállalkozóknak/alkalmazottnak lenni, mert...

A történet-befejezésben a saját pályaválasztásra vonatkozó múltbeli élethelyzetek megjelenítése hozzájárulhat egy-egy saját döntési helyzet átgondolásához, megjelenítéséhez, ami az önismeretet gazdagíthatja.

Negyedikes koromban így vélekedtem a pályaválasztásról...

Amikor nyolcadik osztály második feléve közeledett...

A csoportos munka során a megkezdett történet különös fordulatokat vehet a csoporttagok egy-egy hozzátett gondolatával. A spontán történetalkításhoz figyelni és alkalmazkodni kell az előtte szólóhoz, de saját ötletei is ugyanolyan jelentősen formálják az eddig létrehozott tartalmat.

Pl. András a hetedik osztályban elhatározta...

Osztálytalálkozó

A diákokkal fogalmazást lehet íratni vagy egyszerűen csak listászerűen összegyűjteni velük, hogy hogyan képzelik el az életüket 5, 10, 15 vagy 20 év múlva. A megírt fogalmazást fel lehet olvasatni, de sokkal élményszerűbb, ha valóban eljátsszuk az osztálytalálkozót.

Társasjátékok

Nem csak azokat a játékokat használhatjuk pályaismeret bővítésre, pályaaorientációs célra, amelyek kifejezetten erre készültek. A játékokban lévő képek lehetnek szakmák hívóképei, a betűk pedig szakmák kezdőbetűi. Alakítsuk át bátran a játékokat.

Mesterségem címere, Tabu, Villámválasz, Dobble, Euroguidance pályaaorientációs társasjáték – értékek tisztázására is nagyon hasznos játék, Tik Tak Bumm

Ügyességi feladatok

Sorversenyek, csapatjátékok alkalmával adhatunk, az egyes szakmákhoz kapcsolódó ügyességi, gyorsasági feladatokat:

Pincér: tálcán vinni vízzel telt poharakat – egyensúlyérzék, megteríteni egy kép alapján, szalvétát hajtogatni.

Varrónő: tűbe fűző verseny – szem-kéz koordináció.

Burkoló: síkbeli ábrák kirakása, puzzle kirakása – térbeli gondolkodás.

Kőműves: stabil torony építése kukiból és fogpiszkálóból – térlátás.

Szakács: bekötött szemmel szaglás vagy ízlelés útján felismerni fűszereket, főzéshez használt alapanyagokat- ízérzékelés.

Cukrász: gyurmából virágokat, díszeket készíteni – kézügyesség.

Rendőr: fekvőtámaszok, futás, kötélmászás – fizikai állóképesség.

Tanár: párokat alkotva az egyik diáknak bekötjük a szemét, és a párja csak és kizárólag szóban instruálva segítheti a kiadott feladat elvégzésében (építőkockák összegyűjtése a teremben). Ha lehetőség van rá a párok versenyezhetnek is – kommunikációs készség.

Ápoló: egy gyorsasági és/vagy szépségversenyt lehet indítani sebkötözésre. Ki tudja a leggyorsabban és/vagy a legszebben bekötözni a sebet.

Eladó: póló hajtogatás A/4-es papír méretűre. Figyelembe vehető a gyorsaság, a pontosság és a kivitelezés esztétikuma is.

Kozmetikus, sminkes: egy arcot ábrázoló rajzot kiszínezni, mintha sminkelnék.

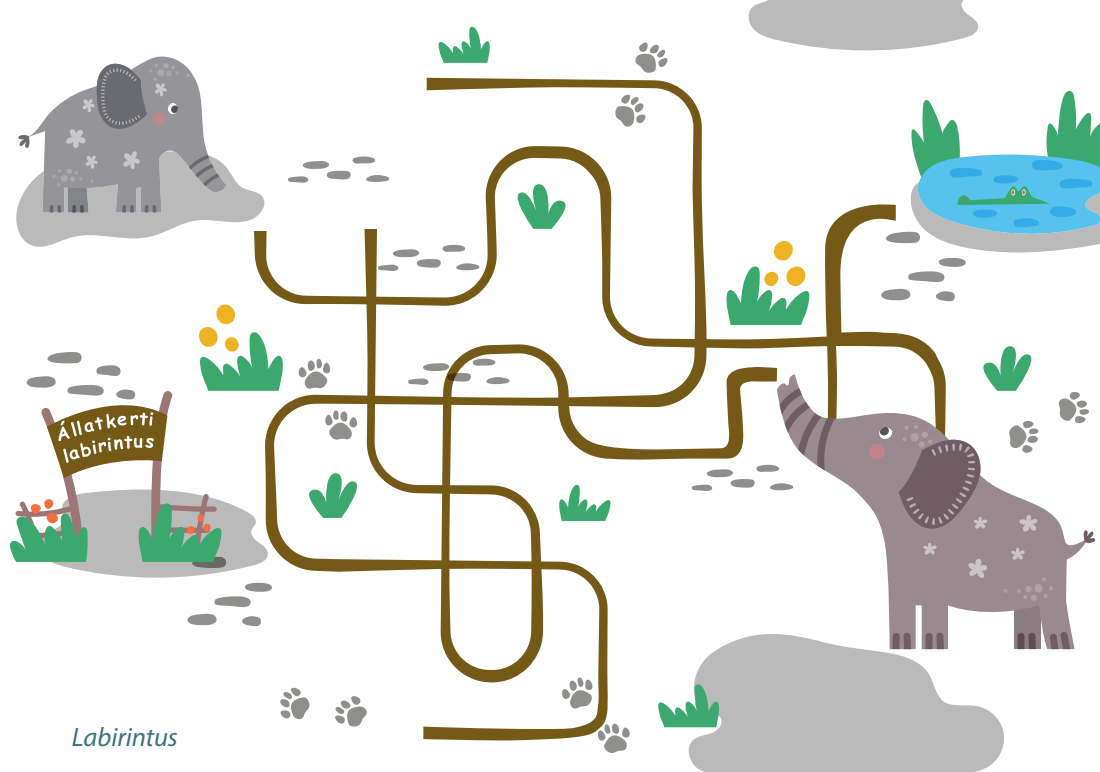
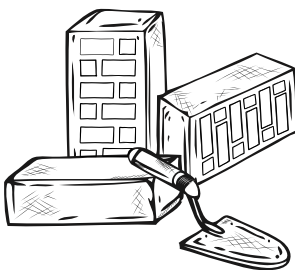
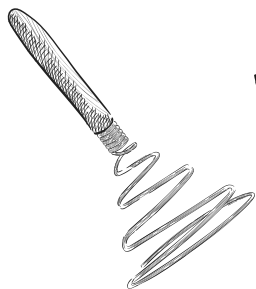
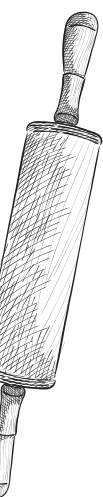
Turizmus: nyakkendőt kötni egy leírás alapján.

Élelmészvezető: összeállítani egy heti menüt, ismétlődések nélkül.

Szerelő: csavarok és anyacsavarok összetekérése időre – ujjgyűgyesség.

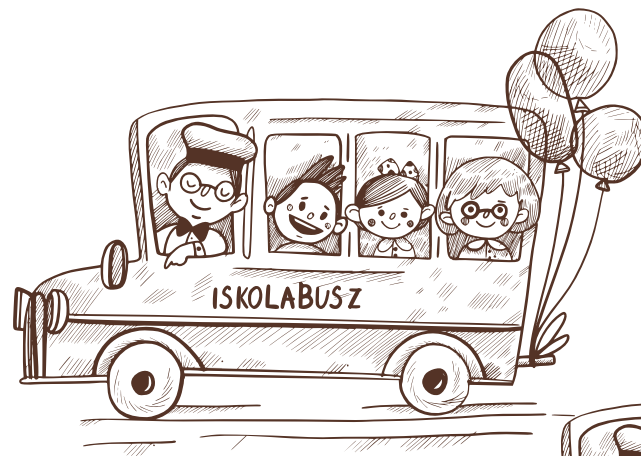
Adminisztrátor, titkár: borítékot címezni, csekket kitölteni, hivatalos reklamáló levelet írni.

A feladatok után érdemes visszajelzést adni a diákoknak, hogy miben voltak ügyesek. Illetve megkérdezni, hogy miben érezték magukat ügyesnek, mi volt nehéz vagy könnyű számukra. A feladatok végén szereplő képességek, tulajdonságok csak jelzésértékűek. Erre is lehet csinálni egy közös gyűjtést, hogy milyen képességek, tulajdonságok kellenek ahhoz, hogy valaki jól teljesítsen egy adott feladatban. Fontos megerősíteni, hogy mindenki másban jó!

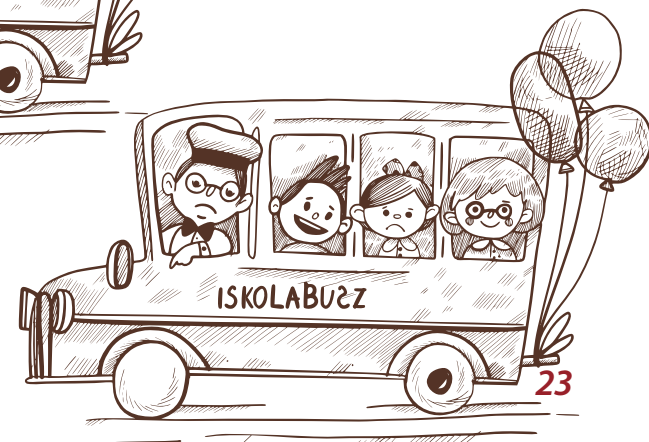
Labirintus

Nagyon sok munkafüzetben található ehhez hasonló feladat.

Különbőségkereső

A megfigyelési képesség és a türelem fejlesztésére használt játék a pályaaorientációs munkában is hasznos lehet.

Pályaorientációs videójáték

Kezdő szint

Haladó szint

Osztályfok	2-3-4. osztályosok számára	5.-6.-7.-8. osztályosok számára
Megoldás időtartama	Minimum 10 perc, de az ügyességtől függ, mert végtelen élettel rendelkezik a főhős.	
Szükséges eszközök	Asztali számítógép vagy laptop. Sajnos mobilon és tableten nem játszható.	
Szükséges készségek	Megfigyelőképesség, szem-kéz koordináció, ujjügyesség, koncentrációs képesség, gyors reflex.	
Feladat leírása	A főhősnek teljesítenie kell egy akadálypályát, ahol föl-le kell ugrálnia a köveken, és közlekedni egy labirintusban, miközben különböző szakmákra vonatkozó kérdéseket kell megválaszolni és begyűjtenie a helyes választért járó trófeát. A szakmák által végzett tevékenységekre, a szakma végzéséhez szükséges képességekre és a munkavégzés helyszínére vonatkozóan jelennek meg a kérdések.	
Elérhető az alábbi linken	https://storage.googleapis.com/files.gamefroot.com/users/4033152/games/204446/gamefroot-2020-3-29T19-11-57.128Z/index.html?fbclid=IwAR3i_a8Km5s06XEFO-CUL72SQmah-RolIV7XtHeBI83EUprofmFSvbY9V7c8	https://storage.googleapis.com/files.gamefroot.com/users/4033152/games/200199/gamefroot-2020-3-14T19-0-42.581Z/index.html?fbclid=IwAR21GfBgrDdMypo90MIEPpX4X2b-3Dgdm-ZHKIAZLKu2Fj909O_xoGGNRaoE

Készítette: Majoros Kitti, Tajtiné Lesó Györgyi

Puzzle

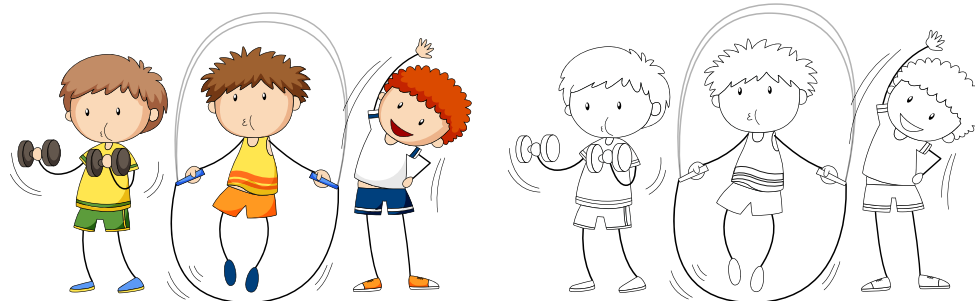
Puzzle, mint a pályaorientációs munkában megjelenő ügyességi játék: gyorsaság, kitarás, logikai gondolkodás megfigyelésére alkalmas a pedagógus részéről. Folyamatosan gyűjthetünk szakmákhoz kapcsolódó képeket, amit a gyerekek akár egymással versenyezve időre is kirakhatnak.

Színező

Bármilyen tevékenységet végző, foglalkozást bemutató képet bevihetünk színezésre az alsó tagozatos gyerekeknek. Színezés közben beszélgethetünk velük arról, hogy felismerik-e a szakmákat, milyen tevékenységeket végeznek, milyen eszközöket használnak, mit ismernek fel a képen...

Online színező

<https://kerekmes.hu/online-jatekok-gyerekeknek/online-kifesto-szinez-jatek/>

Összehasonlítás

A pályák közötti hasonlóságok és különbségek keresése új rendezőelvek megtalálását segíti a pályák világában, ugyanakkor sok ismert pálya jellemzői más megvilágításba kerülhetnek (melyik könnyű-nehéz és milyen szempontból). Sok, kevésbé ismert foglalkozás egy-egy jellemző jegyét is megismerhetjük az összehasonlítások során. Pl. a fényképész egy kicsit olyan mint:

- a vegyész, mert...
- a pedagógus, mert...
- az eladó, mert...
- a balett-táncos, mert...

Asszociációs feladatok

A csoportnak megadunk egy fogalmat és azt kérjük tőlük, hogy mondják el, mi jut eszükbe az adott szóról. Lehet egyéni, páros vagy kiscsoportos feladat is. Ötletek a szavakra: munka, tanulás, szakmatanulás, egyetem, munkaerőpiac, vállalkozás, alkalmazott, munkanélküli...

Gyűjthetünk képeslapokat, képeket bármilyen fotókat, amik hangulatot, tevékenységet mutatnak. Ha lehetőségünk van Dixit kártyákat vásárolni, az is alkalmas a feladatra. Kipakoljuk a képeket az asztalra, és az alábbi instrukciók valamelyikét adhatjuk, aszerint, hogy mi a tervezett beszélgetésünk célja:

- Válaszd ki azt a képet, ahogy érzed magad.
- Válaszd ki azt a képet, amilyen munkát szeretnél.
- Válaszd ki, hogy a tanulásról mi jut eszedbe.

Megvárjuk, amíg mindenki választ, majd egyesével mindenkit megkérünk, hogy mondja el, miért azt a képet választotta.

Szituációs játékok

Családi kavalkád

A résztvevők saját élményen, szituációs, szerepjátékon keresztül ismerik meg a pályaválasztással kapcsolatos döntések nehézségeit. Spontán alakított 2-4 fős csoportokban (család), a csoportvezető által adott pedagógiai szituációkat oldanak meg. Ezt követően a tapasztalatokat az egész csoport megbeszéli, elemzi (nehézségek, érzések, érzelmek).

Foglalkozásbemutató

Kitalálhatunk foglalkozásokat bemutató szituációkat. Kiosztjuk a szerepeket és bárki kipróbálhatja magát kedves vagy undok eladóként, kedves vagy undok vásárlóval kommunikálva. Pincérként, mikor kiszolgál vagy felveszi a rendelést. Illetve kezelnie kell azt a helyzetet, amikor a „kedves vendég” reklamál, hogy hideg a leve.

Amerikából jöttem

Az „Amerikából jöttem” vagy az „Activity” szintén remek pályaismeret bővítő izgalmas és vicces játékok, melyek szabályait minden diák ismeri.

A gyakorlottabbak már önállóan is készíthetnek, kitalálhatnak feladványokat.

Az „Amerikából jöttem” online is játszható, ha nincs lehetőség mozgásos feladatokat végeznünk.

 <http://www.okosdoboz.hu/hu-hu/Exercises/Index?classes=1,2,3,4&topic=822>

Gyűjtés

Munkavégzéssel kapcsolatos szólások és közmondások gyűjthetők egyéni vagy kiscsoportos formában, majd azokat közösen meg lehet beszélni, hogy pontosan mit jelentenek, és mi a mondanivalójuk.

Adott idő alatt (1-2 perc) egy megadott kezdőbetűvel minél több foglalkozás nevének összegyűjtése.

Adott idő alatt (1-2 perc) a gyűjtés végezhető konkrét kezdőbetű nélkül is, azzal a céllal, hogy adott idő alatt ki tud minél több szakmát összegyűjteni. A gyűjtés megbeszélése során érdemes kitérni arra, hogy mi a különbség a szakma-foglalkozás-munkakör-választott tisztség között.

Adott idő alatt (1-2 perc) minél több pl. eladással, értékesítéssel vagy idegen nyelv használatával foglalkozó szakma felsorolása.

Adott idő alatt (1-2 perc) egy szakma jól ismert (szabóólló, kréta) vagy egyáltalán nem közismert (egy mérőműszer) eszközének körbeadása, amely során a tanuló mond egy,

a tárggyal végezhető cselekvést. A tárgy addig járhat körbe, amíg a tanulók mondják az ötleteiket. A lista tételeit egy „íródeák” táblára vagy flip-chart papírra írja. Az összegyűjtött cselekvésekhez szakmákat, foglalkozásokat, pályákat is gyűjthetünk közösen.

A gyűjtést követően hasznos lehet a felírt szakmák, pályák megadott szempontok szerinti csoportosítása, halmazba rendezése és megbeszélése.

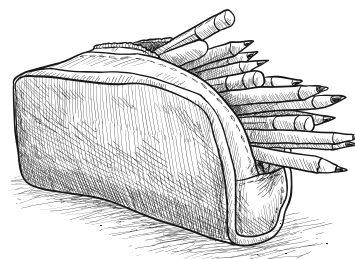
– **szabadban/belső térben/mindkét helyen egyaránt végezhető munka;**

– **testi erő kell hozzá/könnyű, ülő munka;**

– **régi, hagyományörző szakmák /újjonnan kialakult szakmák**

vagy a csoporttagok gondolnak ki csoportosítási szempontokat egyénileg-párokban, vagy kiscsoportokban.

A kiválasztás műveletével megkereshetjük azokat a foglalkozásokat, amelyek több halmaz elemei is lehetnek – és melyek azok, amelyek csak kevés, vagy csak egy halmazhoz tartoznak. A gyerekek megpróbálhatnak maguktól is írni eszközöket a különböző szakmákhoz, például:

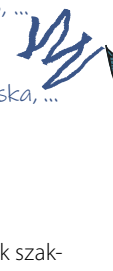
Szakács: fakanál, gyúródeszka, ételrecept, mérleg, krumplinyomó, derelyevágó, ...

Rendőr: gumibot, pisztoly, golyóálló mellény, ...

Asztalos: gyalu, asztalos bak, derékszögvonalzó, ...

Bolti eladó: pénztárgép, vonalkód-leolvasó, ...

Kertész: metszőolló, permetező, ásó, fűnyíró, talicska, ...

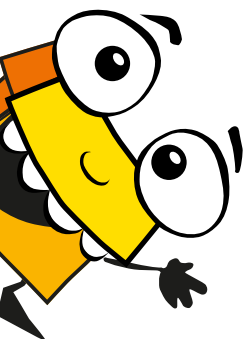
Családi szakmafa

A diákok megrajzolhatják a saját családfájukat, de fontos kiegészíteniük a családtagok szakmájával, foglalkozásával.

Otthoni feladatként bátran belevihető még több kreatív kidolgozás, így nem csak kézzel lehet megrajzolni, hanem tetszőleges technikákat alkalmazva, akár számítógépen megszerkesztve.

A feladat projekt munkában kiadva összeköthető az egyik családtag interjúzásával, ami a foglalkozására vonatkozik.

Az elkészült családi szakmafákat érdemes bemutatni egymásnak, vagy rendezhető kiállítás is az elkészült produktumokból, illetve a gyerekek által érdekesnek vélt foglalkozású szülőt, rokont meg is lehet hívni, hogy részletesebben meséljen nekik a munkájáról.

Ország-város

Az ország-város-fiú-lány szintén minden diák számára ismert játék, így a szabályok követése nem okozhat problémát. Pályaismeret-bővítéshez annyiban kell módosítanunk a feladatot, hogy az oszlopok tetejére más kategóriákat kell írunk. Az ABC lestoppolása után az adott betűvel kell szakmanevet felírni mindenkinek, és mellé írni (ekkor már bármilyen betűvel lehet), hogy „*Mit csinál, vagyis milyen tevékenységet végez az adott szakma képviselője? Milyen eszközöket használ? Mi az az anyag, amit megmunkál? És Milyen képességre van szüksége ahhoz, hogy jó szakember lehessen?*” Az a tanuló, aki a legyorsabban van kész, lestoppolhatja az osztályt, így mindenkinek le kell tennie a tollat. Majd felolvassuk az adott válaszokat és megbeszéljük, kiegészítjük, ha szükséges.

Szakma	Tevékenység	Eszköz	Anyag	Képesség
Pénztáros	összeadja és kifizeteti a vásárolt árut	pénztárgép	pénz	számolási képesség

Eszközbemutató

Ótthonról hozott vagy a pedagógus által bevitt eszközökre vonatkozóan gyűjthetünk közösen, kiscsoportban vagy egyénileg is hozzá kapcsolódó szakmákat. Beszélgethetünk arról, hogy milyen képességek kellenek ahhoz, hogy valaki azzal az eszközzel ügyesen tudjon dolgozni, vagy hogy milyen végzettség, szakképzettség kell ahhoz, hogy valaki azt a szakmát/hivatást végezhesse.

Szakmagyűjtő

Alsó tagozatos gyerekek olvasókönyvei tele vannak történetekkel, mesékkel, a felsősök történelem könyve szintén. Gyűjtsenek a gyerekek a történetekből foglalkozásokat, szakmákat, amiből verseny is rendezhető kiscsoportokban.

Képességfa csoportban

Minden tanuló egy A/4-es lapra rajzol egy fát, ez lesz az ő képesség-, és tulajdonságfája. Kivágunk apró leveleket, amit szétosztunk az osztálynak és mindenkinek a többiekéről kell írni a kis levelekre **POZITIV, JÓ** tulajdonságokat, képességeket. Egy levél egy jellemzőt tartalmazhat. Amikor a tanulók megkapják a rájuk jellemző tulajdonságot, képességet tartalmazó kis leveleket, felragaszthatják azokat a saját fájukra.

Osztályképességfa

Nagy csomagolópapírra készülhet az osztálynak is egy közös fa, aminek az ágaira a gyerekek nevei kerülnek fel és az ágakra ragasztjuk fel ezeket a **POZITÍV** jellemzőket tartalmazó kis leveleket.

Egyéni képességfa

Egényileg is elkészíthető, akkor azonban mindenkinek saját magára vonatkozóan kell megfogalmazni **POZITÍV** tulajdonságokat, jellemzően ez szokott a gyerekeknek a legnagyobb nehézséget okozni. A fa lehet virág is, mert arra kevesebb szírom kell, mint a fára levél, így könnyebb megtölteni tartalommal. Mindenképpen érdemes róla beszélgetni. A gyerekek ezzel gyakorolhatják az önmagukra való reflektálást és a többieknek való visszajelzést is, mert ezek nagyon erős szociális kompetencia-, és önismeretfejlesztő tevékenységek. A pedagógusnak erős kontrollt kell tartania, hogy csak pozitív jellemzőkkel dolgozzanak, ezt erősítsék magukban és a társaikban.

Szókereső

M	P	H	K	P	M	H	M	Á	L	L	A	T	O	R	V	O	S
A	E	Z	O	Z	H	H	S	Á	P	O	L	Ó	Ö	B	B	M	Z
S	D	S	Z	P	H	K	Ö	M	Ü	V	E	S	Z	S	O	É	Z
S	I	Z	M	H	S	C	U	K	R	Á	S	Z	Z	S	R	H	D
Z	K	H	E	P	H	H	E	G	E	S	Z	T	Ö	S	Á	É	I
Ö	Ü	S	T	A	N	Á	R	Z	S	Z	A	K	Á	C	S	S	T
R	R	S	I	H	H	D	D	Z	H	H	E	E	M	Z	Z	Z	Ö
P	Ö	M	K	P	É	K	É	H	V	A	R	R	Ó	N	Ö	P	R
I	S	H	U	W	A		S	I	A	S	Z	T	A	L	O	S	D
M	H	S	S	S	M	M	Z	Ó	V	Ó	N	É	N	I	Z	P	E
P	S	P	P	H	Z	H	S	P	P	M	P	S	H	S	M	S	L
S	M	M	Z	V	I	L	L	A	N	Y	S	Z	E	R	E	L	Ö

1. Biztosítja a ló szakszerű gondozását, takarmányozását.	(zsávo)
2. Különféle hegesztési technikákat alkalmaz.	(tegesztö)
3. Élelmiszerekből ételeket készít a vezetőszakács utasításait követve.	(szakács)
4. Cukrászsüteményeket készít, fagyfaltokat állít elő.	(cukrász)
5. Feladata az épületek és épületrészek építése, javítása, karbantartása, felújítása és bontása.	(közműves)
6. Közreműködik az új erdők létrehozásában.	(erdész)
7. Feladata a betegek állapotának folyamatos figyelése és feljegyzések készítése a változásokról.	(ápoló)
8. Sütőipari termékeket (pl.: kenyérféleség) állít elő önállóan.	(pék)
9. A kert gondozási, fenntartási feladatait végzi.	(kertész)
10. Feladata az állatok egészségének megőrzése, helyreállítása.	(állatorvos)
11. Feladata elsősorban az adott bor minőségének kifejlesztése.	(borász)
12. Épület villamos berendezését szereli, javítja, karbantartja.	(villanyszerelő)
13. 3–6 éves korú gyermekek gondozója, fejlesztési, nevelési feladatait látja el.	(óvónő)
14. Anyagok, amikkel dolgozik pozdorja, laminált bútorlap, rétegelt lemez, fa.	(asztalos)
15. Feladata a tananyag megtanítása.	(tanár)

Többféle nehézségi fokban készíthetünk szókeresőt. Ha a diák látja a megkeresni kívánt szót, az már nagy segítség lehet számára, így 2–12. évfolyamig használható feladat. A nehézségi fokot és a paramétereket mi határozhatjuk meg az online felületen is.

Könnyített online szókereső játékok

- <https://learningapps.org/watch?v=p65biod6j20>
- <https://learningapps.org/watch?v=ptp37hshn20&fbclid=IwAR3X1zmsZe1yKoo0kFBgklAG-94d409GkTUJYYyWNfzT0wKdKYAhfY17l9pl>

A szókeresőben megtalált szavakat, szakmákat fel is dolgozhatjuk közösen a gyerekekkel.
Pl: A megtalált szakmákat csoportosítsuk aszerint, hogy az adott tevékenységet végzők emberekkel dolgoznak vagy inkább gépekkel/eszközökkel, kint vagy bent!

Emberekkal dolgoznak:

Gépekkel dolgoznak:

Bent (irodában, műhelyben... stb.):

Kint (szabadban):

Interjú

Akár szaktárgyi órához vagy pályaaorientációs naphoz kapcsolódóan is adhatunk olyan feladatot a diákoknak, hogy készítsenek interjút egy szakma képviselőjével. A kicsik játszhatnak újságírókat, és készíthetnek interjút egy közeli hozzátartozójukkal, így ez lehet egyéni feladat. Az interjú prezentálása történhet írásban, mint egy újságcikk vagy lehet szóbeli beszámoló is. A nagyobbak már szakmabemutató videókat is készíthetnek, akár projekt munkában is.

Fontos tudatosítanunk bennük, hogy nem elég ismerniük a szakma nevét, azt is tudniuk kell, hogy:

Milyen tevékenységeket végez az adott területen egy szakember?

Milyen anyagokkal, eszközökkel dolgozik?

Kikkel lép kapcsolatba, kikkel dolgozik?

Hol és milyen munkaidő beosztásban dolgozik?

Milyen nehézségekre számíthat a munkavégzés során?

Milyen egészségügyi kockázata lehet az adott munkavégzésnek?

Milyen képzettséget kell hozzá megszerezni?

Hiszen, amikor egy adott szakmával ismerkedünk, ehhez hasonló kérdésekre keressük a választ. Így ezek lehetnek az interjúhoz, videóhoz segítő kérdések a gyerekeknek.

Ha a játékok, feladatok végzése során kiderül, hogy a tanulóknak kevés a pályákkal kapcsolatos ismerete, a már meglévő gyerekkori, családi, baráti körben szerzett tapasztalatokra is építhet a pedagógus! Továbbá segítségül hívhatja az alábbi oldalak szakmaismerető mappáit, szakmabemutató kisfilmjeit vagy a szakmákhoz kapcsolódó munkaerőpiaci információkat:

- <https://szakmavilag.hu/>
- <https://palyaorientacio.nive.hu/>
- <https://www.felvi.hu/>
- <https://www.nive.hu/>
- <http://szakkesites.hu/>
- http://szakkesites.hu/okj/szakmacsoport_index
- <https://www.fizetesek.hu/fizetesek>

Tájékozódhatunk a megújuló szakképzési rendszerről. Megnézhetjük, hogy az egyes szakmák a **Szakmajegyzékben** található 24 ágazat 174 alapszakmája közül melyikbe épültek be:

- <https://szakkepzes.ikk.hu/>

Foglalkozásokat bemutató kisfilmek, amelyek az adott szakma műveléséhez szükséges legfontosabb szempontokat veszik figyelembe: • <https://vmkik.hu/szakmabemutato-kisfilmek>

Országos képzéskereső, amely tartalmazza az aktuálisan elérhető képzési kínálatot:

- <http://www.szakkesites.hu/>

A tanulható képzések tartalmáról és a végzést követő kilátásokról tájékozódhatunk:

- www.szakmavilag.hu

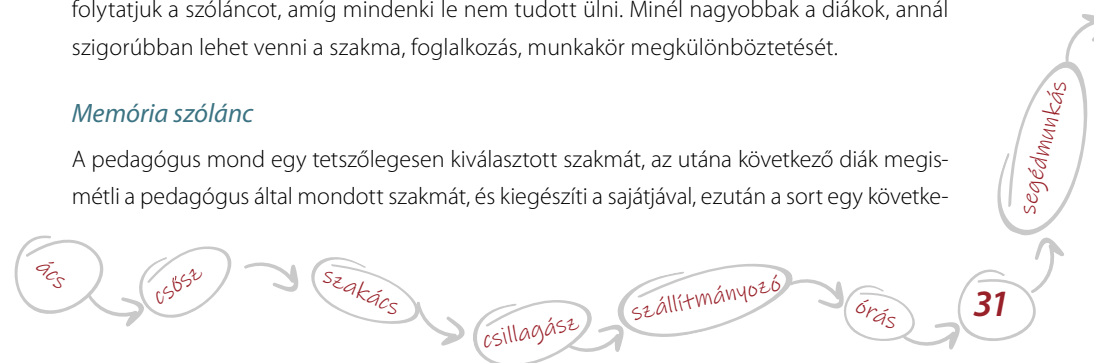
Egypercesek

Szólánc

A pedagógus mond egy tetszőlegesen kiválasztott szakmát, és annak az utolsó betűjével kell mondania a diáknak a következő szakmát. Aki tudott mondani szakmát az leülhet. Addig folytatjuk a szóláncot, amíg mindenki le nem tudott ülni. Minél nagyobbak a diákok, annál szigorúbban lehet venni a szakma, foglalkozás, munkakör megkülönböztetését.

Memória szólánc

A pedagógus mond egy tetszőlegesen kiválasztott szakmát, az utána következő diák megismétli a pedagógus által mondott szakmát, és kiegészíti a sajátjával, ezután a sort egy következő

ző diák folytatja, és ő is megismétli az elejéről elhangzott szakmákat. Játshatjuk kiesősen is, ebben az esetben, aki téveszt vagy elfelejt az előző szakmaneveket, az kiesik a játékból.

A memóriálánc lehet egy kör, vagy addig folytatjuk a szőláncot, amíg csak egy diák marad, aki el tudja mondani az összes előtte elhangzott szakmát.

Nehezíthetjük a feladatot a felhasználható szakmák kritériumának meghatározásával. Pl. csak emberekkel foglalkozó szakmákat lehet mondani. Mi döntjük el, mennyire leszünk szigorúak a szakma, foglalkozás, munkakör megkülönböztetésében.

Szuperképesség

Ha bármit választhatnál, milyen szuperképességet választanál? Miért? Ügyeljünk arra, hogy ne szuperhősöket mondjanak, hanem képességeket pl. láthatatlanná válás, teleportálás képessége, időutazás képessége, repülni tudás stb.

Döntés, jövőkép

SWOT analízis a pályaorientációban

Döntési kompetenciát fejlesztő feladat. A továbbtanulási döntéshez kapcsolódóan (iskola-választás, szakmaválasztás stb.) jól használható feladat. Az alábbi táblázatot a tanuló önállóan vagy a pedagógus segítségével tölti ki, amely utána megbeszélés tárgyát képezi.

Erősségek: itt érdemes összegyűjteni mindazokat a jó képességeket, pozitív tulajdonságokat, elért eredményeket, amelyek támogathatják a döntést (pl. logikus gondolkodás, határozottság stb.).

Fejlesztendő területek: a gyengeségeket, a gyengébb képességeket, a sikeres megvalósításhoz szükséges hiányokat kellene felsorolni (pl. matek jegy javítása, állóképesség javítása stb.).

Lehetőségek: a kihasználható lehetőségek, a választható vagy elérhető iskolák, szakmák, tanulási, fejlesztési módok felsorolása (pl. tanulmányi ösztöndíj, induló képzések stb.).

Veszélyek/kockázatok: az akadályozó tényezők felsorolása. Olyan nehézségek, amelyek megghiúsíthatják a megvalósítást (pl. túl nagy távolság, lakhatási nehézség stb.).

Rapid randi

Alakítsunk ki egy külső és egy belső kört, úgy, hogy mindenkinek legyen egy szemben álló párja. Minden szemben álló pár tagja fél-fél percet beszél felváltva a pedagógus által megadott témában. Az idő letelte után a belső kör egyet balra lép, és az új pár fog beszélgetni. Lehetséges témakörök:

– Ha nyernél a lottón 100 millió forintot, mire költenéd?

– Mesélj a kedvenc filmedről, olvasmányodról. Mi fogott meg benne.

– Mit csinálnál, ha nem itt lennél?

– Mit szeretsz csinálni szabadidődben?

– Milyen lenne számodra az álom munka?

– Mondj magadról 4 jó tulajdonságot, a veled szemben álló is egészítse ki másik 4 jó tulajdonsággal.

Névjegykártya

Készíts egy olyan névjegykártyát, amit 15 év múlva büszkén adnál át. Tartalmazza a munkahelyedet és a titulusodat is.

Szakmák, foglalkozások

A középiskolai és felsőoktatási továbbtanulási lehetőségek részletes bemutatása:

● <https://palyaorientacio.nive.hu/szulo/tovabbtanulasi-tudnivalok>

Érettségi

Az érettségivel kapcsolatban a www.oktatas.hu honlapon lehet tájékozódni: a vizsga szervezéséről és lebonyolításáról a Köznevelés/Érettségi menüpontban, az érettségi jelentkezés benyújtásáról pedig a Köznevelés/Érettségi/Jelentkezés érettségi vizsgára menüpontban.

Felsőoktatás

A felsőoktatás területén az aktuális felvételi eljárással, a jelentkezés menetével, a szakokhoz kapcsolódó tudnivalókkal (felsőoktatási szakképzés, alapképzés, mesterképzés, osztatlan mesterképzés) és az ügyintézővel kapcsolatosan teljeskörű információs bázist nyújt:

● www.felvi.hu

A felsőoktatásba készülők és ott tanulók számára biztosít szakmai tanácsadást, tapasztalatcserét, szupervíziót, valamint a továbbképzés lehetőségeit nyújtja:

● <http://feta.hu/>

● <https://unilife.hu/index.html>

Nyelvvizsga

A nyelvvizsgák rendszerével és lebonyolításával kapcsolatos teljeskörű ügyintézés és tájékozódás: ● <https://nyak.oh.gov.hu/>

Ösztöndíjak

Állami ösztöndíjakkal kapcsolatos általános tudnivalók:

- www.oktatas.hu/magyar-allami-osztondij
- https://www.oktatas.hu/magyar-allami-osztondij/altalanos_tajekoztatok

A szakképző iskolákban és technikumokban járó ösztöndíjak rendszeréről és mértékéről

itt tájékozódhatunk: • <https://palyaorientacio.nive.hu/szakemberek/osztondij-lehetosegek>

Külföldi tanulmányokhoz, képzésekhez kapcsolódó oldalak:

Külföldi képzésekkel kapcsolatos hasznos információk és finanszírozási lehetőségek:

- <https://euroguidance.nive.hu/>

Európai oktatási, képzési, kulturális lehetőségek:

- <http://www.eurodesk.hu/>

Európai Ifjúsági portál:

Információk és lehetőségek Európában élő fiatalok számára:

- <https://europa.eu/>

Európai Szolidaritási Testület: önkéntesség Európában

- https://europa.eu/youth/solidarity_hu

Erasmus+: külföldi ösztöndíj lehetőségek:

- <http://www.eplusifjusag.hu/>

Online és offline kitölthető önértékelő eljárások

Tájélo-érdeklődés kérdőív, Érdeklődési területek, Érdeklődési irányok, Pályaérdeklődés kérdőív (PÉK), Munkaérdeklődés kérdőív (MÉK), Tájélo-képesség kérdőív, Képesség vizsgáló kérdőívek (ÁKVK), Super-munkaérték kérdőív

Korosztályokhoz kapcsolódó életpálya-tervezési szempontok és tudnivalók

általános iskolások számára:

- <https://palyaorientacio.nive.hu/altalanos-iskolasok/palyaorientacio>

középiskolások számára:

- <https://palyaorientacio.nive.hu/kozepiskolasok/eletpalya-tervezes>

felnőttek számára:

- <https://palyaorientacio.nive.hu/felnottek/eletpalya-menedzseles>

Korosztályos bontásban található önismereti kérdőívek széles skálája:

Olyan önkitaltós kérdőívek, amelyek segíthetnek eldönteni, hogy milyen pályák, szakmák illesz-
kednek a személyiségünkhöz:

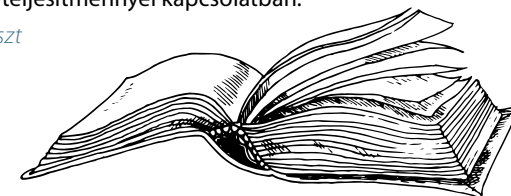
- https://www.felvi.hu/felveteli/palyaorientacio/tesztek_kartocikk/

Tanulásmódszertan

DR. TÓTH LÁSZLÓ: *Pszichológiai Vizsgálati Módszerek a tanulók megismeréséhez* című könyvében,
OROSZLÁNY PÉTER: *Könyv a tanulásról – Tanulási képességet fejlesztő tréning 12–16 éveseknek*,
SZITÓ IMRE (1987) *A tanulási stratégiák fejlesztése* című munkájában pedagógus kompetenciá-
val is használható kérdőíveket, feladatlapokat találhatunk többek között: *Tanulási stílus kérdő-
ív, Tanulási stratégiák kérdőív, Tanulási motiváció és attitűd vizsgálata, Énkép*

Hasznos honlapok még a tanulással, tanulási teljesítménnyel kapcsolatban:

- <http://tanulasfejleszt.esktf.hu/?valaszt=preteszt>
- <http://kognitivprofil.hu/>
- <http://tehetsegprogram.tehetseg.hu/>
- <http://tehetseg.hu/>
- <https://tehetseg.hu/tehetsegkonyvtar>

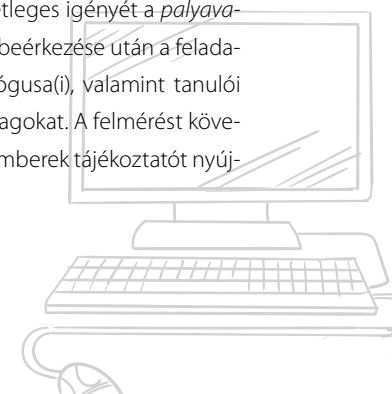
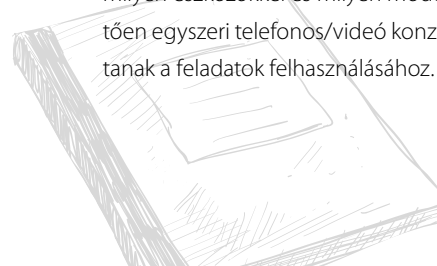
Online pályaorientációs n@p

A Heves Megyei Pedagógiai Szakszolgálat kidolgozott egy feladatcsomagot a digitális munka-
rendben kötelező pályaorientációs nap megszervezésének segítésére. A feladatcsomag 1–8.
évfolyamig terjedően feladatonként 3-4 tanórát, tehát egy teljes pályaorientációs napot ölel
fel, így biztosítva lehetőséget a diákok pályaorientációs tevékenységének támogatására. Min-
den évfolyamra külön-külön kidolgozott feladat készült, figyelembe véve a diákok életkori
sajátosságait.

A feladatok több formátumban is elkészültek, attól függően, hogy milyen eszközök állnak
rendelkezésre a használathoz (asztali gép, laptop, okostelefon, tablet, okostábla).

A feladatok mellé készült egy 4 oldalas nyomtatható feladatlap is, ami az okostábla/pro-
jektoros kivetítéshez, illetve azoknál a gyerekeknél használható, akiknek (digitális munka-
rendben) otthon nincs internet elérhetősége.

A feladatokat átdolgozva lehetővé vált az iskolán belüli alkalmazhatóság, mely segítheti az
osztályfőnökök pályaorientációs munkáját. Az online feladatok esetleges igényét a *palyava-
lasztas.szakszolgalat@gmail.com* címre lehet megküldeni. Az igény beérkezése után a felada-
tok kiküldése előtt felmérésre kerül, hogy az adott iskola pedagógusa(i), valamint tanulói
milyen eszközökkel és milyen módon tudják majd használni az anyagokat. A felmérést köve-
tően egyszeri telefonos/videó konzultáció során a tanácsadó szakemberek tájékoztatót nyúj-
tanak a feladatok felhasználásához.

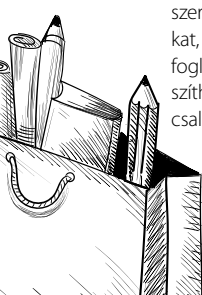
Osztályfok	1. évfolyam	2. évfolyam
Cím	„Mi leszek, ha nagy leszek?” (Készítette: Borsné Horváth Edina)	„Kicsi MIMI szakmát választ” (Készítette: Tóth-Vági Eszter)
Megoldás időtartama	Minimum 40 perc, de ha mindent végigcsinálunk, akkor kb. 3 óra (a feladatok végrehajtása szünetekkel megszakítható).	Minimum 40 perc, de ha mindent végigcsinálunk, akkor kb. 3-4 óra (a feladatok végrehajtása szünetekkel megszakítható).
Szükséges eszközök	Nincs.	Ceruza, papír, gyerekjátékok, különböző eszközök, attól függően, hogy melyik szakmát tudja otthon kipróbálni.
Szükséges készségek	Megfigyelőképesség, szem-kéz koordináció, ujjügyesség, koncentrációs képesség, gyors reflex.	Kreativitás, memória, megfigyelő képesség, kézügyesség.
Feladat leírása	A pályaismereti foglalkozás Miklya Luzsányi Mónika és Miklya Zsolt „Mi leszek, ha nagy leszek?” Valamint, Fejes Gabriella „Ki lehet Ő?” című mesekönyvének történetére épül. A mesénk főszereplői Sári és Soma, akik azon gondolkodnak, mi lesz a szakmájuk, ha felnőttek lesznek. Különböző pályaismereti, ügyességi feladatok közben, egyre több szakmát ismernek meg, és a mese végére kialakul bennük, hogy mik szeretnének lenni, amikor felnőttek lesznek.	A mesénk egy kis nyusziról, Mimiről szól, aki szeretné megismerni a szakmákat, hogy megtudja, melyik illene hozzá a legjobban. Különböző pályaismereti, ügyességi feladatok közben, egyre több szakmát ismer meg, és a mese végére kialakul benne, hogy mi szeretne lenni, amikor nagy nyuszi lesz.

Osztályfok	3. évfolyam	4. évfolyam
Cím	„Születési készülődés” (Készítette: Federics Ibolya)	„Szakmaböngésző” (Készítette: Tajtiné Lesó Györgyi)

Megoldás időtartama	Minimum 40 perc, de ha mindent végigcsinálunk, akkor kb. 3-4 óra (a feladatok végrehajtása szünetekkel megszakítható).	Minimum 40 perc, de ha mindent végigcsinálunk, akkor kb. 3 óra (a feladatok végrehajtása szünetekkel megszakítható).
Szükséges eszközök	Rajzlapok, színes ceruza, vízfesték vagy filctoll.	Nincs.
Szükséges készségek	Kreativitás, memória, kommunikációs képesség, szervezőképesség megfigyelőképesség.	Megfigyelőképesség, logikai gondolkodás, emlékező képesség, nyelvi kifejezőképesség, szókincs.

Feladat leírása

A pályaismereti foglalkozás Bartos Erika „Együtt lenni jó” című mesekönyvének történetére épül. A mese egy kislányról, Andrisról szól, akinek közeledik a születésnapja. A történet során a tanulók megismerkedhetnek Andris családtagjaival és azok foglalkozásaival. A mese kapcsán feladtuk, hogy Andris történetét követve, ők is megszervezzék a saját képzeletbeli születési partijukat, ezáltal ők is feltérképezzék a rokonaik foglalkozásait játékos formában. Családfát készíthetnek, és beszélgethetnek a szüleikkel a családban előforduló szakmákról.

Osztályfok	5. évfolyam	6-7. évfolyam
Cím	„Osztálykirándulás” (Készítette: Tresó Kinga, Boldog Beáta)	„Túrapálya” (Készítette: Boldog Beáta, Tresó Kinga)
Megoldás időtartama	Minimum 30 perc, de ha mindent végigcsinálunk, akkor kb. 3-4 óra (a feladatok végrehajtása szünetekkel megszakítható).	Minimum 30 perc, de ha mindent végigcsinálunk, akkor kb. 3-4 óra (a feladatok végrehajtása szünetekkel megszakítható).
Szükséges eszközök	Telefon vagy számítógép, papír, íróeszköz.	Telefon vagy számítógép, papír, íróeszköz.
Szükséges készségek	Kreativitás, memória, megfigyelőképesség.	Kreativitás, memória, megfigyelőképesség.
Feladat leírása	Az osztály a „szakmák városába” indul kirándulásra, ahol különböző állomásokon egyénileg kell feladatokat elvégeznie a tanulóknak. Minden állomáson kapnak egy feladatot, benne egy elrejtett kóddal, ha ezt megtalálják, fel kell írniuk egy lapra, és utána továbbléphetnek a következő feladatra. Az összegyűjtött kódokat megfelelő sorrendbe téve, egy mondatot kapnak, ami a feladat végső megoldása. A feladatok elvégzése során a diákok szakmákról, beiskolázásról és önmagukról szerezhetnek információkat.	Az osztály kirándulásra indul a természetbe, miközben túráznak a különböző állomásokon, feladatokat kell végrehajítaniuk. Minden állomáson kapnak egy feladatot, benne egy elrejtett kóddal, ha ezt megtalálják, fel kell írniuk egy lapra és továbbléphetnek a következő feladatra. Az összegyűjtött kódokat megfelelő sorrendbe téve, egy mondatot kapnak, ami a feladat végső megoldása. A feladatok elvégzése során a diákok szakmákról, beiskolázásról és önmagukról szerezhetnek információkat.

Osztályfok	8. évfolyam
------------	-------------

Cím	„Vár a Pálya! PÁLYAVÁR” (Készítette: Ivády Tímea)
-----	---

Megoldás időtartama	Minimum 45 perc, de ha mindent végigcsinálunk, akkor kb. 4x45 perc (a feladatok végrehajtása szünetekkel megszakítható).
Szükséges eszközök	Telefon vagy számítógép, papír, íróeszköz.
Szükséges készségek	Figyelem, emlékezet, kreativitás, logikus gondolkodás, életpálya-kompetenciák (jövőtervezés, mérlegelés, döntés, célállítás).
Feladat leírása	Izgalmas kalandra hívjuk a kitöltőt: meg kell találnia a kivezető utat egy zezugos várból úgy, hogy a vár szobái le vannak zárva, az ajtókat kódok védik. Minden szobában talál egy feladatot, benne egy elrejtett kóddal, ha ezt megtalálja, fel kell írnia egy lapra és beléphet a következő szobába. Az összegyűjtött kódok helyes sorrendbe helyezésével kapott mondat (egy idézet) nyitja a végső kaput, így lehet kijutni az épületből. A szobákban az életpálya-építés fő témaköréit járjuk körbe. Ismerkedhetünk a középiskolák típusaival, jellemzőivel, szakmákkal, szakterületekkel. Cél a pálya- és szakmaismeret bővítése. Minden helyiségben található egy EXTRA feladat is, melynek célja az önismeret és az életpálya-kompetenciák fejlesztése.

Csak nevelési-oktatási intézményekben dolgozó pedagógusok számára használható felület:

<https://tudasbazis.ekreta.hu/>: A Digitális Kollaborációs Tér legújabb verziójától elérhető a Digitális tanóra funkció, amely segítségével a tanárok online tanórákat indíthatnak a diákjaiknak különböző infokommunikációs eszközökön és egységes felületen. A rendszer használata lehetővé teszi, hogy a digitális munkarendben a diákok interaktív módon részt vehessenek az élő, online tanórákon, konzultációkon. A platform néhány információs felülete, szülő és látogatók számára is hozzáférhető, de aktívan pályaaorientációs foglalkozások megtartására csak iskolai pedagógusok tudják használni.

Felhasznált irodalom és honlapok

- BAGDY EMÓKE (1999) (SZERK): *Mentálhigiéné* Animula Kiadó, Budapest.
- BORBÉLY-PECZE TIBOR BORS–GYÖNGYÖSI KATALIN–JUHÁSZ ÁGNES (2013): *Az életút-támogató pályorientáció a köznevelésben* (1. rész) <https://folyoiratok.oh.gov.hu/uj-pedagogiai-szemle/az-eletut-tamogato-palyaorientacio-a-koznevelésben-1-resz-0> (letöltés: 2023. 06. 07.). Új Pedagógiai Szemle 5–6. 32–50.
- COOLAHAN, JOHN (2009): *Tanárképzés és pedagóguskarrier az élethosszig tartó tanulás korában* <https://ofi.oh.gov.hu/tudastar/tanarkepzes-pedagogus> (letöltés: 2023. 06. 07.)
- FALUS IVÁN (2009): *A hazai tanárképzés változásai európai mérelegen* *Educatio* 2009/3.pp 360–370 https://folyoiratok.oh.gov.hu/sites/default/files/article_attachments/0903_tan8.pdf (letöltés: 2023.06.07.)
- KAGAN, SPENCER–KAGAN, MIGUEL (2001): *Kooperatív tanulás* Önkonet, Budapest.
- KENDERFI MIKLÓS (2011): *Pályorientáció*. (digitális tankönyv) Szent István Egyetem, Gödöllő. <https://docplayer.hu/4067071-Palyaorientacio-dr-kenderfi-miklos.html> (letöltés: 2023. 06. 07.)
- KENDERFI MIKLÓS (2012): *Hátrányos helyzetű fiatalok pályaelettségét célzó pályorientációs csoportfoglalkozások tapasztalatai*. In: *Pályorientáció szerepe a társadalmi integrációban*. Szerk.: Szilágyi Zsuzsa, ELTE TÁTK, Budapest. 83–96. oldal.
- RUDAS JÁNOS (1990): *Delfi örökösei* Kairosz Kiadó, Budapest. 1990
- SZILÁGYI KLÁRA–VÖLGYESY PÁL (1996): *Pályorientáció*. Egyetemi jegyzet. Gödöllő: GATE Tanárképző Intézet
- SZILÁGYI KLÁRA (2000): *A tanácsadói elméletek*. Gödöllő: Kollégium Tanácsadó, Szolgáltató Kft.
- SZILÁGYI KLÁRA (2012): *Karrier- és pályatervezés* Kollégium Kft Gödöllő.
- SZILÁGYI KLÁRA (2002): *Pályorientáció – Módszertani kézikönyv csoportvezetők számára* Kollégium Tanácsadó, Szolgáltató Kft., Budapest.
- SZILÁGYI KLÁRA (2003): *A munka-pályatanácsadás, mint professzió*. Kollégium Tanácsadó, Szolgáltató Kft., Budapest.

TÓTH LÁSZLÓ (2004): *Pszichológiai Vizsgálati Módszerek a tanulók megismeréséhez*. Pedellus Tankönyvkiadó Kft, Debrecen.

TUDLIK CSILLA (2017): *Pályorientációs foglalkoztató füzet az általános iskola alsó tagozatos tanulói-nak* Nyíregyháza. http://tcsilla.hu/Palyaorientacios_foglalkoztato_fuzet.pdf (letöltés: 2023. 06. 07.)

THOMAS GORDON (1997): *Tanári hatékonysági tréning (TET)* – Asszertív Kiadó, Budapest.

Javasolt weboldalak

- <https://ikk.hu/>
- <https://palyavalasztas.hmpedszakszolgalat.hu/>
- <https://tudasbazis.ekreta.hu/>
- <https://education.ec.europa.eu/focus-topics/improving-quality/key-competences>
- <http://bip.ujnemzedek.hu/tudasbazis/>
- <https://szakmavilag.hu/>
- <https://palyaorientacio.nive.hu/>
- <https://www.felvi.hu/>
- <https://www.nive.hu/>
- <http://szakkesites.hu/szakiranytu/>
- <http://szakkesites.hu/>
- http://szakkesites.hu/okj/szakmacsoport_index
- <https://www.fizetesek.hu/fizetesek>
- <https://palyaorientacio.nive.hu/szulok/tovabbtanulasi-tudnivalok>
- www.oktatas.hu
- <http://feta.hu/>
- <https://nyak.oh.gov.hu/>
- www.oktatas.hu/magyar-allami-osztondij

Lektorálta: Dr. Suhajda Csilla Judit

ISBN 978-963-264-130-0 (Nyomtatott)

ISBN 978-963-264-131-7 (PDF)

Ez a projekt az Európai Bizottság pénzügyi támogatásával jött létre.
A kiadvány a szerző nézeteit tükrözi, és az Európai Bizottság nem vonható
felelősségre az abban foglaltak bármilyen felhasználásáért.

Kiadja: NSZFH – Euroguidance Magyarország
Felelős kiadó: az NSZFH elnöke
Grafikai tervezés, nyomdai előkészítés és kivitelezés:
NSZFH Digitális nyomda
2023